

У току припрема за Мојковачку битку Штаб Санхачке војске на челу са сердарем Јанком Вукотићем премјештен је у Колашин, гдје је основана и Војна болница која ће бити главна здравствена установа током борби за Мојковац.

Сердар Јанко Вукотић је још почетком децембра 1915. године процијенио да је Мојковачки сектор пресудан у даљим операцијама и покушајима аустроугарске војске да пресијече одступницу Србијанској војсци на овом сектору.

Врховна команда је усвојила његов план још 6. децембра 1915. године а 17. децембра издала наредбу команданту Санхачке војске која гласи:

“Издајте најстрожије и најенергичније наређење да се наши положаји на Тари морају бранити најпресудније и до посљедњег човјека”

Овакво наређење говори о значају “Мојковачких врата”.

Командант Прве санхачке дивизије је био бригадир Мило Матановић којег је 23. 12. 1915. године замијенио бригадир Петар Мартиновић; начелник штаба је био командир Вуксан Рашовић.

Прва санхачка дивизија на Мојковцу је имала у свом саставу следеће јединице:

1. Бјелополска бригада: командант капетан Грујица Грдинић, барјактар Миливоје Бошковић. У њеном саставу су били следећи батаљони: Пештерски, Бјелополски, Брезовски, Пољски, Бјелојевићко-подбишћка чета Пољског батаљона.

2. Колашинска бригада: командант Милош Меденица, шеф штаба Божо Радовић а бригадни барјактар Новица Вуксановић. Састављен је био из следећих батаљона: Доњоморачки - командант капетан Јово Меденица, барјактар Милован Меденица; Ровачки - командант капетан Милинко Влаховић, барјактар Мигуд Пижурица; Горњоморачки - командант командир Ђуро Пековић, барјактар Раде Војводић; Колашинско-речански, ко-мандант капетан Новеља Милајић, барјактар Минић; Липовски - командант капетан Васо Дожић, барјактар Радош Вујисић; Извиђачка чета - командант капетан Грујица Дрљевић.

3. Извиђачки одред: командант капетан Крсто Поповић.

4. Ускочко-дробњачка бригада: командант командир Јован Жижић, начелник штаба поручник Јефто Ружић. Командант Ускочког батаљона љубо Полексић, барјактар Јоко Полексић (шест чета). Дробњачки - командант капетан Никола Ружић (седам чета).

5. Митраљеска одељења дивизије, имала су 4 одељења.

6. Дивизијска артиљерија: командант артиљерије је био арти-љеријски мајор Драгутин Хахи Илић, официр Србијанске војске.

7. Депо муниције: налазио се у Доњој Штитарици гдје је био и штаб дивизије.

Непријатељске снаге на Мојковцу су биле састављене од следећих јединица: 205. ландштрумска бригада, 62. пјешадијска дивизија генерала фон Калзера, и бригаде Шварц, из 53. дивизије генерала фон Панграца, јачине око 15.000 војника.⁷⁹

Радован Бећировић - Требјешки, народни пјесник и један од учесника Мојковачке битке свједочи у својој пјесми “Мојковачка битка”¹⁰² о припремама за битку на Бадњи дан пред Мојковцем, као и о потпуној свјесности сваког црногорског војника жртвовања сопственог живота на олтару отахбине, без икаквих калкулација:

Виде Швабе, копају се шанци,

да се пјева и беру бадњаци,
мирбожа се и разговор води,
ми гинемо “Христос да се роди”,
јер ће ове витлејемске ноћи,
Црногорци на Голготу поћи.
Ноћас славе Божић и распеће,
славе Васкрс који чамат неће,
бадње двије вечери кржаве
под Мојковцем Црногорци славе,
једну славе давно што је била
њу за душу владике Данила,
ову другу славе због Мојковца,
рад поноса сваког Црногорца...

Као што је напријед речено, Ускочко-дробњачка бригада је била средином децембра упућена у Шавник као резерва па је по налогу сердара Јанка Вукотића усиљеним маршем, кроз огромне сметове и ниске температуре, пребачена на мојковачко ратиште 23. децембра 1915. године.^{79,84} Ова бригада је за 24 сата прешла преко Сињајевине по највећем снијегу и међави. О овоме Радован Бећировић - Требјешки, у пјесми “Мојковачка битка”, о наређењу сердара Јанка Вукотића команданту Ускочко-дробњачке бригаде капетану Јо-вану Жижићу, пјева:

Твоја чета одмах нека бане,
за двадест и четири сата
да ми стигне Мојковцу на врата
да прославе Лепеничку косу
ка Чевљани на Јавору што су...

У најжешћем боју и мегдану,
Жижић Јован из Дробњака бану
про пустиња и мрзлијех страна
као некад Гурко про Балкана...

Ускочки батаљон поручника љуба Полексића је изузет из надлежности команде команданта Јована Жижића и стављен под непосредну команду команданта дивизије.⁸⁴ Пребачен је у рејон села Раките са задатком да одржава везу са Извиђачким одредом Крста Поповића на десној и Колашинском бригадом на лијевој страни.

Сердар посла кржаве Ускоке
кроз високе горе и потоке
од Слијепач Моста до Раките
нека гору главама оките...

Овај батаљон је добио један од најтежих задатака у цијелој мојковачкој операцији.

Наиме, имао је задатак да привуче на себе главнину непријатељских јединица из бригаде Шварц и да спри-јечи њену инфилтрацију на десном крилу Колашинске бригаде, као и да удари у њихов лијеви бок. Имао је наређење команданта дивизије да нападне непријатеља сат времена прије почетка општег напада. Ову наредбу је команданту батаљона љубомиру Полексићу донио ађутант дивизије подпоручник Ђуреца Бо-жовић, усред ноћи између 6. и 7. јануара. љубо Полексић о распореду чете каже следеће:

“Седмог јануара батаљон је прикупљен на Лисичине. Одмах је отпочео покрет за Гилиноге, а то је блага, пошумљена падина поред саме речице Лепешнице, на чијој су се супротној, источној страни налазили аустроугарски биваци и полазни положај... Би-овску чету, командант је изаслао у рејон Слијепач моста да осигура десно крило и позадину батаљона.”

Командант батаљона, поручник љубо Полексић, у чланку “Борбе на Мојковцу 7. јануара 1916. године” каже:

“Сусрет противника је био на блиском одстојању, па је то обострано изненађење изазвало тренутачни, збуњујући застој на објема странама. Прве двије чете Ускочког батаљона почеле су показивати видљиве знакове поколебаности, али командант сме-ста убацује Тимарску чету у прву борбену линију, која уноси преокрет. Осјетивши самопоуздање и охрабрење приспјелом по-моћи, и оне двије челне чете крећу у силовит, незадржив јуриш. Сада је непријатељ почео збуњен да узмиче, али њихови официри су с крајном одлучношћу спријечили панику и успоставили контролу над својим јединицама.”

Командант батаљона је био лишен било какве помоћи и резерви, те је цијели батаљон морао да буде у борби без предаха. Ову тешку ситуацију је чинило још тежом то што је батаљон био потпуно изолован од својих снага и лишен артиљеријске подршке и могућности дотура хране и муниције.

“Читавог дана је трајало сурово клање по снијежним, непре-гледним и непроходним, густим буковим шумама Гилинога и челинских коса, између Ускока и махарских хонведоваца генерала Шварца, док при крају дана није, напокон на лијевом крилу ових ускочких Спартанаца успјело да ухвате прикључак са Колашинским батаљоном на источним падинама Развршја. У смирај дана је почео и остатак батаљона да се са десног крила постепено свија према западу, док коначно није прикупљен читав батаљон на Развршју, пошто је пала ноћ. По наређењу команданта дивизије, батаљон се под заштитом ноћи извукао према главним положајима Колашинске бригаде у рејону Игришта и Мједеног Гувна.”⁷⁹ Радован Бећировић, описујући борбу Ускока каже:

А. Полексић љубо с Ускоцима
крв јуначку проли потоцима
да се Србин довијек поноси,
због Ускока на Челинској коси
Изгибоше, нико тако није,
у кржаве кланце за Развршје...

Према оцјени команданата Ускочког батаљона, овај батаљон је на Божић 1916. године на Мојковцу “одиграо једну од капиталних, да не кажемо пресудних, улога

у констелацији борбених догађаја и колосалних напора Прве санхачке дивизије”.⁷⁹ Та јединица је у готово немогућим условима, потпуно изолована, ни од кога подржана, перманентно изложена смртној опасности тоталног уништења, у току читавог дана привлачила на себе ватру јаких противничких снага, чије би присуство на бојишту можда донијело пресудну превагу у исходу борбе.”⁷⁹ “Батаљон је изгубио једну четвртину својих снага, 49 поги-нуних и 46 рањених официра, барјактара и војника.”^{79,85}

Карактеристичано је да је било више погинулих него рањених, а ране су биле изузетно тешке, јер су нанесене из непосредне близине или бајонетима.

Преживјели ратници из Тимарске чете су причали како су молили командира да им, непосредно прије битке, дозволи да једу. Он је то енергично одбио и изричито забранио да се једе пре битке уз објашњење да то може да буде трагично због рањавања.

“Били смо због тога и љути на Миливоја... Мислили смо да он има неки други разлог за то... Данима нијесмо јели како треба и били смо промрзли и гладни... Тек касније смо видјели да је био у праву јер су ране биле страшне, нарочито повреде трбуха код оних који су претходно јели... Тек кад се завршила битка дозволио нам је да једемо...”

Дисциплина је била гвоздена, морал војника и поред ужасне хладноће, глади и надчовјечанских напора је био изузетан, што је и резултирало успјехом операције. То је још један у низу доказа да је батаљон извршио немјерљиво значајан задатак уз невиђене напоре, али и изузетно високу цијену.

О жестини борби на Мојковцу постоје извјештаји непријатеља, који су доста реално приказали ситуацију. У таквом једном извјештају⁷⁹ каже се да је дошло до судара на рејону дејства групе генерал-мајора Рајнела 6. јануара и да су, и поред ангажовања свих резерви и уз велике губитке на обадвије стране, једва одбијени напади “бројно јачих Црногораца”.

Седмог јануара су Црногорци кренули у општи напад сјеверно од Мојковца “и само упињући се из све снаге успјело је, да се мјестимично продрли Црногорци, који су се огорчено борили, противнападом одбију.” “Црногорци су на Мојковцу и висовима југоисточно одатле остали побједници, док су ланштурмске трупе изубиле преко 700 људи, од којих 224 мртва.”^{79,87}

Подаци о губицима аустроугарске војске нијесу прецизни и постоје различите цифре, до процјене Црногорске команде да је било преко “500 непријатељских лешева” на Улошевини и падинама Бојине њиве и Развршја, док генерал Рајнел каже да су његове јединице “јакко исцрпљене” и да поједини батаљони немају ни по 400 војника и да их треба попунити новим снагама.

Санхачка војска током 6. и 7. јануара 1916. године (по новом календару) имала је 164 погинула и 281 рањеног војника и старешину. Од тога је Ускочки батаљон имао 49 погинулих и 46 рањених војника, барјактара и официра.^{79,87} Међутим, тачан број погинулих и рањених вјероватно никада није утврђен, поготову што је цијела архива Санхачке војске уништена одмах послије Мојковачке битке. Остали су само фрагменти болничких извјештаја у којима су уписани рањеници по имену и формацијској припадности.

Управа болнице у Колашину (која је била главна болница за мојковачко ратиште)

извјештава актом бр. 22. од 21. децембра 1915. год. да на хируршком одјељењу има 55 рањеника а на интерном 19 болесника. Ови рањеници потичу са мојковачког бојишта у борбама од 17. до 23. децембра.

У билтену болнице од 8. јануара 1916. године каже се да у болници има 216 рањеника и болесника, 9. 1. има 254, 10. 1. 245 рањеника а 11. 1. 267 и да је 20 рањеника упућено у Подгорицу (вјероватно због тешких рана).

Радован Бећировић¹⁰² пјеснички извјештава да је овој бригади био придодат др Стајс:

А Стајс, доктор у свакој прилици,
нека буде гдје и рањеници,
да под јелом превија војнике,
који беру ратне ловорике...

Сачуван је податак да је само у борбама на Мојковцу 6. и 7. јануара погинуло 9 барјактара: Миливоје Бошковић, Јоко Поле-ксић, Раде Гиљен, Перо Дожић, Павле Симоновић, Никола Лакићевић, Радош Вујисић, Миладин Перовић и Максим Вујисић.

Р. Бећировић свједочи о погибији Ускока:

...Ту погибе Полексићу Јоко,
стари витез и познати соко...

...

Ту је ране поновио старе,
Кршикапа Јован барјактаре,
а официр Жижић Радојица,
извадио сабљу из корица,
те војнике швапске пресијеца,
докле клону сабља и десница,
а погибе Ускок Радојица...

Ко но барјак дурмиторски носи,
по Бојишту и Челинској коси,
то Милосав Алексић Јакова,
чи ђед раји окове раскова.
Два Гиљена, два ближња рођака,
два ускочка носаху барјака,
Миња Савин Гиљен - Орман звани,
тај му барјак доби отац славни...
Милун паде а Раде допаде,
и заставу ускочку не даде...

Такође се у документу под бр. 10950 наводи да је у борбама на Лепеничким косама 25. децембра (7. 1) било више погинулих и рањених официра. Погинули су: капетан

Мркоје Бећковић, официр народне војске Сава Драгић, Ђорђије Пилетић из Регрутног батаљона и официр Радојица Жижић.

Рањени су: капетан Алекса Бојић, капетан Никола Ружић; поручници: Радуле Булатовић и Јован Симоновић; официри народне војске: Арсеније Ружић, Марко Јанковић, Милосав Це-ровић и Коста Алексић.

Из Тимарске чете је било 16 рањених и 16 (или 18) погинулих војника што чини скоро 25% укупног бројног стања чете.

Јефто Ружић,⁷⁴ у напријед поменутој књизи, сумира учинак битке на Мојковцу: "Битка је завршена са потпуним разбијањем непријатеља и његовим одбацивањем на почетни положај, са кога је и преузео напад. А Санхачка војска, са огромним напорима и жртвама, и са последњим метком извојевала је побједу и остала господар бојног поља."

Командант Ускочко-дробњачке бригаде капетан Јован Жи-жић, о Мојковачком боју каже да је добио наређење 28. децембра (10. јануара 1916. год) да одмах са бригадом иде у помоћ Ловћенском одреду на Цетиње.

Сјутрадан је на Матешево дошао сердар Јанко Вукотић који је одржао говор и одао признање и захвалност бригади на јуначком држању на Мојковцу и "што су 11. децембра прешли преко планине Сињајевине и тај прелазак упоредио са Канибаловим преко Алпа."⁷⁹

Једанаестог јануара су стигли на Смоковац код Подгорице, гдје га је срео перјаник Зеко Бошковић и пренио наређење Јанка Вукотића да одмах поведе бригаду кроз Подгорицу према ље-шкопољу.

Првог јануара су га примили Господар и сердар Јанко и наредили му да са бригадом одмах заузме положаје Ђалица, Ђеновиће, као и положаје на домак Косијера.

Краљ је тада рекао да ће организовати одбрану на Цареву Лазу.

Првог јануара је распоредио два батаљона регрута на Водник а Дробњачко-ускочку бригаду оставио на љешкопољу да сачекају таин.

Краљ је дошао на љешкопоље и одржао говор за храбро држање Ускочко-дробњачке бригаде на Мојковцу:

"Благодарим вам, моји Дробњаци и Ускоци, на јунаштву које сте и овом приликом као и увијек исказали.

Благодарим вам на жртвама које сте положили за Отахбину.

Хвала вам на мукама, које сте голи, боси и гладни са лакоћом подносили.

Моји су Дробњаци и Ускоци од увијек били јунаци. Самих неколико паша ваши очеви су погубили, а погибијом Смаил-аге Ченгића освијетили сте моје рођаке Петровиће.

Изгинулим слава а вама живима хвала, јунаци моји."

Даље, командант Јован Жижић каже да је бригада била неколико дана на положајима без везе са командама па је због тога послао Томицу Чукића - војно-грађевинског службеника - код команданта Луке Гојнића, који је тада био на Крњичкој Каменици. Гојнић је рекао да Ускочко-дробњачка бригада не припада његовом одреду те за њега нема никаквих инструкција.

"Бојећи се каквих изненађења, сјутрадан 7. јануара (20. И) послах потпоручника Миливоја Томића бригадиру Гојнићу за какво извјешће. Томић се врати пред ноћ и

саопшти да тамо нема ни Гојнића ни војске.

Сјутрадан, 8. јануара послах Томицу Чукића бригадиру Милутину Вукотићу...

Чукић је добио наредбу од војводе Стева Вукотића да сутрадан идем са бригадом преко Комана и Загарча у Даниловград... Тамо смо дошли 9. јануара... Војници су побаца-ли оружје са великим протестима и растурили се својим кућама..."

У наставку описује како је са љубом Полексићем и Јефтом Ружићем, командантима батаљона, био примљен код сердара Јанка Вукотића који им је саопштио да је краљ Никола отишао у Скадар: "А ето, као што видите, нас остави у ропство, те на срамотан начин полажете оружје. То нијесмо, Црногорци, никада научили".¹⁰⁰

Тако се завршава историја Дробњачко-ускочке бригаде која је 24. и 25. децембра 1915. године (6. и 7. јануара 1916. године по новом календару) извојевала највећу побједу "коју је Црногорска војска имала у Првом свјетском рату и која је више од два дана држала фронт према непријатељу мимо све Црногорске војске - пошто се сва Црногорска војска повукла и напустила положаје по наређењу још 5. јануара, а ова бригада тек 8. јануара, пред вече."¹⁰⁰

Јасно је да Ускочки батаљон, а још мање Тимарска чета, нијесу могли сами ријешити Битку на Мојковцу, већ само у садејству са Колашинском бригадом, Регрутским батаљоном и Дробњачким батаљоном, који су држали централни дио бојишта; уз генијално руковођење сердара Јанка Вукотића и осталих официра и јуначко држање војника, могли су да извојују, ако не најславнију, оно бар једно од најсјајнијих побједа у цијелој црногорској историји.

Љубо Полексић о моралу Црногорске војске на Мојковцу каже:

"Неокрњен је остао још само морал. Он је био непресушно врело из кога су наши преци вјековима црпили снагу и побјеђивали увијек јачег непријатеља. Он је овог пута био на узорној висини, иако је сваки војник знао, без обзира на исход борбе, да Црна Гора не може бити спасена. Оволика велика духовна снага долази отуда, што је смрт предпостављена ропству."⁷⁹

Погинули и рањени

у Првом свјетском рату од 1914 - 1916. године

Погинули

Из Тимара:

На Скадру - Пурко и Лазар Томићи.

На Гласинцу Мирко Котлица - водник који је, према свје-дочењу Милинка Томића, био невјероватно храбар и вешт... "сигурно је био један од најбољих јунака које сам ја видео и познавао... Није било задатка који није извршио на најбољи и најбржи начин... Јуришао је на бункере и у једном јуришу је и погинуо".

На Гласинцу је погинуо Томић Неђељка Шћепан, а рањен је Томић Савића (Рама) Станко.

На Мојковцу су погинули - из Тимара: Томић Новице Обрен (Мидо) - водник, Томић Милутина Неђељко. Булатовић Пунише Вукосав и Булатовић Видака Милован.

Постоји податак (добијен од Д. Крسمановића) да су погинули и Јововић Милован и

Ђоковић Михаило, али ја ову двојицу нијесам могао идентификовати, те то остаје за даље истраживање (укупно погинуло из Тимара 6 на Мојковцу, а од почетка ратова 9 - од тога три водника: Обрен /Мидо/ Томић, Мирко Котлица и Неђељко Струњаш. Само на Мојковцу пет војника, од којих су двојица били водници.

Из Слатине:

Крсмановићи - Мића Мињо, Митра Шћепан и Митра Милутин, Крсмановић Милутин.

Кандићи - Милана Вукан и Милована Лука; Каљевић Јакова Стеван, Глишић Радоја Лука*, Усовић Милована Ћетко*, Ђоко-вић Васа Михаило и Јововић Зека Миливоје.

Из Слатине је укупно погинуло 10 војника.

* Из Тушињске чете

Према до сада прикупљеним подацима и нашим сазнањима из Тимарске чете (Тимар и Слатина) је погинуло 16 бораца (Д. Крсмановић наводи да је погинуло 18.).

Према истом аутору у Слатини је било још 10 бораца који су припадали Тушињској чети, а то су биле породице Србљановића, Усовића, Сарића, Полексића и Глишић. Сигурно је да овај списак није коначан. До сада је идентификовано 15 погинулих на Мојковцу из Тимарске чете (из Тимара и Слатине заједно). По тврдњама Д. Крсмановића требало би да је погинуло 18 или чак 22 борца. Вјероватнија је цифра од 15 или 16, док су остали погинули током Балканских ратова или на Гласинцу, те је чета од почетка ратова имала око 22 погинула.

Из досадашњих истраживања произилази да је из Тимара и Слатине, током Првог свјетског рата (који су припадали Тимарској чети) рањено 18 а погинуло 23 бораца, од којих три водника и барјактар, али ни то вјероватно нијесу коначни подаци.

Из наведених података се види да је било 19 рањених и 23 погинула.

Само на Мојковцу је било 16 (или 18) погинулих и 17 рањених бораца Тимарске чете, што је скоро 25% састава, и то само током два дана борби - 7. и 8. јануара 1916. Овај податак сам за себе говори о тежини судара, специфичности задатка које је чета добила и о јунаштву сваког појединца.

Према сјећањима команданта Ускочког батаљона љубомира Полексића на Мојковцу је погинуло 49 а рањено 47 војника, подофицира, барјактара и официра.

Он је сачувао спискове свих погинулих у батаљону од 1912. до јануара 1916.

године и рањених за Први балкански и Први свјетски рат. (Прилог на крају књиге.)

Батаљон је имао 11 официра; од њих су тројица погинула а шест је рањено.

Погинули су:

1. Капетан Јован Лопушина, Требјешанин
2. Официр народне војске Милинко Јелић
3. Официр народне војске Радојица Жижић

Рањени су:

1. љубо Полексић, поручник, командант батаљона
2. Потпоручник Миливоје Ашанин
3. Официр НВ Коста Алексић, командир Чардачке чете
4. Официр НВ Милосав Церовић, командир Тушињске чете
5. Официр НВ Никола Кнежевић

6. Официр НВ Никола Ненезић

Батаљон је имао 9 барјактара од којих су четворица погинула а тројица су рањени:

Погинули су:

1. Бригадни барјактар Јаков Алексић
2. Капетан барјактар Јоко Полексић
3. Барјактар Милун Гиљен
4. Барјактар Раде Гиљен

Рањени су:

1. Барјактар Јован Кршикапа
2. Барјактар Мирко Булатовић
3. Барјактар Ђорђије Роћен

Од 24 водника, 16 их је погинуло и рањено.

Погинули су: Миле Кршикапа, Митар Кршикапа, Мирко Котлица, Миле Жижић, Неђељко Шећковић, Филип Ашанин, Неђељко Струњаш, Мидо (Обрен) Томић, Гаврило Гашовић и Димитрије Гузина.

Рањени су: Иван Зековић (два пута - на Гласинцу 1914. и на Мојковцу 1916), Мирко Гашовић, Радојица Радојевић, љубо Кекић, Вукашин Петрушин (Петрушић?) и Илија Алексић. "При ослобођењу Берана посјечене су главе воднику Милу Кршикапи и редовима Младену Стожинићу и Милићу Жижићу".⁸⁵

Постоје и подаци које је сакупио Мијајло В. Ашанин⁸⁹ који се позива на оно што је сакупио љубо Полексић. Они се у извјесној мјери разликују. Овде ћемо цитирати податке М. Ашанина:

“ПОГИНУЛИ: Племенски капетан барјактар Јоко Полексић, официр Радојица Жижић, барјактари Раде и Милан Гиљен; водници: Неђељко Шећковић, Филип Ашанин, Неђељко Струњаш, Мидо Томић и Димитрије Гузина; десетари: Вукосав Станић и Филип Гузина; редови: Милован Петрушић, Секуле Вујачић, Милисав Каљевић, Крсто Чуровић, Нешко Зековић, Новица Вукојевић, Вуле Чуровић, Бошко Чуровић, Грујица Бијелић, Саво Кршикапа, Вукашин Јелић, Шћепан Јелић, Радосав Бијелић, Ђорђије Грдинић, Ђетко Радојевић, Милисав Грдинић, Божо Матијашевић, Никола Дујовић, Милан Микић, Симо Бијелић, Раде Станић, Милован Микић, Милан Милић, Симо Бијелић, Милован Булатовић, Вукосав Булатовић, Ђетко Усовић, Неђељко Томић, Неђељко Јефтић, Милутин Крсмановић, Лука Кандић, Мињо Крсмановић, Обрад Јашановић (вјероватно Јоша-новић), Рашо Јошановић, Драгоје Чворовић, Лука Митровић, Ђуро Лазаревић, Миленко Жижић, Милан Радонић и Мијо Гвозденовић”

Према овом списку погинуло је: три барјактара, један официр, пет водника, два десетара и 39 редова - укупно 50 погинулих. Списак се односи само на Мојковачку битку.

Сматра се да се пресудна битка на Мојковачким вратима одиграла на положајима Колашинске бригаде (Бојина њива и Развршје) и Ускочког батаљона (рејон Раките) и да се са војничке стране, иако неријешена, може сматрати поразом Аустријанаца, који нијесу остварили ни један свој постављени циљ и за дуго времена су били онеспособљени за даље напредовање. О овоме свједочи раније изнијето признање Аустријске команде да су “Црногорци успјели да на Мојковцу и околним висовима југоисточно одатле остану побједници...”⁷⁹ Како је и сам командант батаљона

рекао, Тимарска чета је одиграла врло значајну улогу у овој операцији, што потврђује и одликовање краља Александра И којим је одликовао командира чете Миљивоја Томића “сребрном медаљом за храброст”, као и велики број погинулих и рањених бораца чете.

ДОДАТАК

Састав Тимарске чете
од 1912-1916 године

Командир чете: потпоручник Миљивоје Томић

Барјактар: Мирко Булатовић

Тимарска чета је била састављена од војника из Тимара, Боровца и Слатине.

Чета је бројала између 140 и 150 војника од тога је било око 100 из Тимара и око 45 из Слатине.

ВОЈНИЦИ (по братствима)

А. ТИМАР

БУЛАТОВИЋИ

1. Пунише Вукосав*
2. Пунише Миљивоје
3. Милије Јаков
4. Милије Мир
5. Милије Лазар
6. Милоша Новица
7. Видака Божо
8. Видака Павле
9. Видака Милован*
10. Милоша Милован
11. Милоша Милосав
12. Милоша Радивоје
13. Пера Милован
14. Пера Андрија
15. Пера Илија
16. Милоша Неђељко
17. Илије Новица
18. Неђељка Павић
19. Неђељка Саво
20. Пера Новак
21. Милутина Милун
22. Милутина Мијаило
23. Божа Радун
24. Милоша Милета⁵⁶
25. Милоша Новеља
26. Мулете Мирко - барјактар*

27. Радивоја Радосав*

28. Радивоја Милисав*

Током Балканских ратова учествовао је Милета Булатовић као барјактар, потом његов син Микаило, који је дошао из Америке као добровољац на Солунски фронт заједно са братом од стрица Милетом и рођаком Стеваном.

Булатовић Видака Радосав је погинуо на Брегалници (Јејевац) 1914, а Булатовић Видака Илија на Богићевици.

*Вукосав и Милован су погинули на Мојковцу.

**Мирко је био четни барјактар, рањен на Мојковцу.

***Милисав и Радосав су били тада регрути, па су вјероватно били у Регрутном батаљону на Бојиној њиви.

Милета је био писар, одликован сребрном медаљом за храброст

ВЛАХОВИЋИ

1. Радоње Мијајло

2. Радоње Мираш

3. Радоње Раде*

4. Андрије Марко

5. Андрије Шћепан

6. Андрије Мишур

7. Мишура Стеван*

*Стеван и Раде су били добровољци из Америке. Били су на Солунском фронту, али нијесу били на Мојковцу у Тимарској чети.

Постоји податак да су на Мојковцу погинули браћа Влаховићи: (Андрије) Драго и Блажо, али да су тада били регрути. Вјероватно нијесу били у Тимарској чети већ у Регрутном батаљону који је био на положају Бојине њиве.

ЂОКОВИЋИ

1. Васа Милун *

2. Васа Милосав

*Постоји индиција да је Ђоковић Михаило погинуо на Мојковцу, али о њему нема никаквих података, нити ико зна да је из Тимара. Душан Крсмановић, на основу разговора са учесницима Мојковачке битке, тврди да на Мојковцу није био Милун Ђоковић, већ Милош, који је тамо наводно и погинуо.

ЈОВОВИЋИ

1. Зека Милун

2. Зека Милосав

3. Зека Миливоје - погинуо на Мојковцу

Јововићи из Јасиковца иначе припадају Тимару.

КОТЛИЦЕ

1. Живка Раде

2. Муја Мијат - водник

3. Рада Јовица

4. Мирка Лазар

5. Мирка Милисав

6. Петра Милован
7. Петра Блажо
8. Живка Радован
9. Радована Шпиро
10. Крста Мирко - водник*
11. Мирка Милан**

*Мирко је погинуо на Гласинцу.

**Котлица Мирка Милан је вјероватно учествовао на Мојковцу, мада то нико са сигурношћу није могао да потврди. Зна се да је био комита у Пљевљима и да је погинуо 1918. године у Пљевљима. Подаци су о њему контрадикторни, од тога да је био комитски војвода и да су га муслимани убили, до тога да је био практично командант Пљеваља и да се супротставио Србијанској војсци, која га је наводно ликвидирала. Претпостављам да у неком пљеваљском архиву о томе треба да има података.

ПОПОВИЋИ (КОКУРИ)

1. Марка Божо
2. Марка Милисав

Поповића више нема у Тимару, сви су одсељени у Мојковац.

РАДОЈЕВИЋИ

1. Јоксима Ђорђевије
2. Милан
3. Неђељко

За Милана и Неђељка нијесам успио да сазнам имена очева.

СТРУЊАШИ

1. Ђурка Никола
2. Ђурка Јанко
3. Ђура Саво
4. Мирка Миле
5. Перка Милосав
6. Мирка Анђелија**
7. Милинка Ђорђевије
8. Ђорђевија Мијо
9. Ђорђевија Милош
10. Ђорђевија Раде
11. Перка Трипко
12. Перка Неђељко - водник*
13. Малина Вукосав
14. Марка Милован
15. Марка Вукашин
16. Луке Јован

**Струњаш Анђелија (Ћана) је била једна од ријетких жена бораца на Мојковцу. Све вријеме ратова и она је учествовала, јер није хтела да остави свог брата Мила.

Била је изузетно храбра и пожртвована.

Огромну улогу у снабдијевању Црногорске војске су одиграле жене о чему ће бити написани посебни радови.

*Струњаш Неђељко је био водник, погинуо је на Мојковцу.

ТОМИЋИ

1. Новице Миливоје командир чете
2. Новице Обрен (Мидо)*
3. Миливоја Мијајило
4. Миливоја Милинко
5. Мида Васо
6. Радоње Алекса**
7. Мирка Митар**
8. Риста Милан
9. Митра Божо**
10. Томе Радосав**
11. Филипа Јеврем
12. Радосава Тома
13. Стојана Саво
14. Стојана Микаило**
15. Стојана Петар
16. Стојана Никола
17. Савића Станиша**
18. Филипа Жарко
19. Стевана Милован
20. Милутина Неђељко*
21. Неђељка Шћепан*
22. Радоње Лазар*
23. Обрена (Мида) Милисав***

*погинули: Мидо - водник и Неђељко на Мојковцу, Шћепан на Гласинцу, Лазар на Скадру.

**Рањени на Мојковцу сем Станише који је рањен на Гласинцу.

***Милисав је био активни официр (капетан II класе) и имао је своју јединицу, те није био у Тимарској чети. Одликован је златном медаљом за храброст.

Саво, Никола и Петар су били добровољци, вратили су се из Америке непосредно пред избијање Првог свјетског рата и при-кључили се Тимарској чети, док је Мијат Томић дошао касније и прикључио се српској војсци на Солунском фронту.

ЋАТОВИЋ

1. Јована Сава

ШЋЕПАНОВИЋИ

1. Лазара Петар
2. Лазара Сава
3. Лазара Новица
4. Новице Ђорђије
5. Новице Павле
6. Новице Радисав

Шћепановићи су из Боровца, припадају Тимару као и дио Струњаша.

Б. СЛАТИНА

Слатина је имала један вод у Тимарској чети од 44 војника. Њу су сачињавала следећа братства: КАЉЕВИЋИ, КАНДИЋИ, КРС-МАНОВИЋИ и СМОЛОВИЋИ, ЖИВКОВИЋИ и ГОЛУБОВИЋИ.

У Тушињској чети су били војници из следећих братстава са Слатине и Зукве: Србљановићи, Усовићи, Сарићи, Полексићи, Глишићи.

Све наведене податке о Слатини сам добио од Душана и Милана Крсмановића. Као што сам напријед изнио у Тимарској чети није било никога из Тушиње, већ су сви били у Тушињској чети.

Слатина је дала 44 борца на Мојковцу:

КРСМАНОВИЋИ

1. Петра Мирко - водник
2. Петра Владо
3. Мића Раде
4. Мића Милан**
5. Милана Стево
6. Милана Трипко**
7. Милана Лазар **
8. Митра Милутин*
9. Милутина Милован
10. Милоша Благоје
11. Милоша Миливоје **
12. Митра Шћепан*
13. Мића Мињо*
14. Шћепана Петко
15. Шћепана Живко
16. Новице Сретен
17. Новице Милинко
18. Неђељка Јово
19. Неђељка Владисав
20. Милосава Филип
21. Василија Никола**
22. Василија Сава**
23. М. Радосав
24. Ћ. Младен
25. Н. Милосав
26. Р. Саво
27. В. Саватије

* Погинули на Мојковцу

** Рањени на Мојковцу

КАНДИЋИ

1. Симеуна Јово - водник

2. Милана Трипко - десетар
3. Милана Вукан*
4. Милана Милић
5. Милутина Исаило
6. Милутина Микаило
7. Радована Милика
8. Радована Павле
9. Лазара Јаков**
10. Вула Трифун
11. Милована Лука*
12. Андрије Миле
13. Неђељка Милун
14. Р. Радојица

* Погинули на Мојковцу

** Рањен на Мојковцу

СМОЛОВИЋИ

1. Димитрија Павле
2. Петра Милан
3. Неђељка Милован**

** Рањен на Мојковцу

ГОЛУБОВИЋИ

1. Вула Благоје **
2. Вула Мирко

** Рањен на Мојковцу

1. Радована Максим

КАЉЕВИЋИ

1. Петра Јаков - десечар
2. Митра Милутин
3. Јакова Стеван*
4. Јакова Лазар

* Погинуо на Мојковцу

Из Слатине су, у Тушињској чети Милосава Церовића, уче-ствовали на Мојковцу и следећи војници:

ПОЛЕКСИЋИ

1. Милутина Милош
2. Неђељка Марко**
3. Неђељка Игњат

** Рањен на Мојковцу

ГЛИШИЋИ

1. Радоја Лука

СРБЉАНОВИЋИ

1. Секула Саво
2. Секула Неђељко
3. Неђељка Јоксим

УСОВИЋИ

1. Милована Ћетко
2. Милована Неђељко

Све податке о борцима из Слатине сам преузео од Душана Крс-мановића, а он је те податке добио директно од учесника битке. Он, такође, тврди да је било 22 погинула и 18 рањених у Тимарској чети.

ДОБРОВОЉЦИ

Прије Балканских ратова велики број мушкараца из Дурмиторског краја је био на раду у Америци, међу њима је био и Миливоје Томић, који се вратио око 1908. године. Многи су се вратили непосредно пред Први свјетски рат и у њему учествовали у саставу матичне јединице, док су неки дошли касније и при-кључили се Српској војсци на Солунском фронту.

У Тимарску чету су из Америке као добровољци дошли:

Томић Стојана Никола
Томић Стојана Саво
Томић Стојана Петар

Добровољци на Солунском фронту

Томић Стојана Мијат
Булатовић Милоша Милета
Булатовић Мулете Микаило
Булатовић Стеван*
Влаховић Стеван
Влаховић Раде

*Стеван Булатовић је дошао на Солунски фронт из Америке као добровољац. Био је изузетно храбар. Наводно је он изнио краља Александра под рањама, те га је краљ унаприједио у официра. Живјео је у Београду; пред рат је пензионисан. Њемци су и њега и његовог сина убили 1941. године у Београду. Вјероватно је било још добровољаца и из Слатине, али нијесмо успјели да добијемо податке о њима.

Рањени и погинули
из Тимарске чете
у ратовима од 1912. до 1916. године

Чини се највероватнијим да је, према нашим досадашњим истраживањима, релевантан доље наведени списак рањених и погинулих из Тимарске чете од почетка Балканских ратова до Мојковачке битке:

Рањени:

И - Из Тимара - 9 рањених

Булатовић Милош
Булатовић Мирко - четни барјактар
Булатовић Вукосав
Томић Алекса
Томић Микаило
Томић Божо
Томић Расдосав
Томић Станиша *
Томић Митар

ИИ - Из Слатине - 10 рањених

Кандић Јаков
Крсмановић Милан
Крсмановић Лазар
Крсмановић Трипко
Крсмановић Миливоје
Крсмановић Сава
Крсмановић Никола
Голубовић Благоје
Полексић Марко**
Смоловић Милован
* Рањени на Гласинцу
**Из Тушињске чете

Према овом списку рањено је у Првом свјетском рату 18 бораца из Тимарске чете од тога највећи број у Мојковачкој бици. Нема сигурних података о рањеним војницима из Балканских ратова.

Погинули:

И - Из Тимара - 12 погинулих

Булатовић Милован
Булатовић Вукосав
Ђоковић Михаило
Јововић Миливоје
Котлица Мирко - водник*
Котлица Мијат *
Котлица Милан*
Томић Обрен (Мидо) - водник
Томић Лазар*
Томић Шћепан

Томић Неђељко
Струњаш Неђељко - десечар
Влаховић Блажо**
Влаховић Драго**
*Нијесу погинули на Мојковцу
** Из Регрутског батаљона

ИИ - Из Слатине - 9 погинулих

Кандић Вукан
Каљевић Стеван
Крсмановић Мињо
Крсмановић Шћепан
Крсмановић Милутин
Крсмановић Млађен
Усовић Ђетко*
Глишић Лука*
*Из Тушињске чете
Тимарани погинули
и убијени за вријеме Другог свјетског рата

1.
Булатовић Трипко, 1941. на Пљевљима
2.
Булатовић М. Радуле, 1941. на Пљевљима
3.
Булатовић И. Петар, 1941. на Пљевљима
4.
Булатовић С. Радомир, 1943. на Сутјесци, партизан
5.
Булатовић С. Толе, у партизанима
6.
Булатовић С. Даринка, у Тимару
7.
Булатовић Ј. Никола, на Зиданом Мосту у четницима
8.
Булатовић Б. Мијат, 1943. на Сутјесци, у партизанима
9.
Булатовић (Минић) Мињаш, 1943. у Имотском, у партизанима
10.
Булатовић (Минић) Милош, 1942. у Липову, у партизанима
- 11.

Булатовић С. љубо, у партизанима

12.

Булатовић Мушо, у партизанима

13.

Булатовић Војин, четницима

14.

Јововић Ј. Милорад, 1944. на Даниловграду, у партизанима

15.

Котлица М. Богдан, народни херој, 1943. у Смиријечну

16.

Котлица М. Милисав, 1945. у Никшићу, у партизанском затвору

17.

Котлица К. Милета, 1943. на Сињајевини (?)

18.

Котлица Милован, умро од четничких батина 1945. год

19.

Котлица Р. Јаков, у четницима

20.

Полексић К. Радош, у партизанима

21.

Полексић К. Јово, у партизанима

22.

Полексић Ј. Ђуро, у партизанима

23.

Полексић С., у партизанима

24.

Струњаш Н. Павић, 1944. на Вјетернику, партизан

25.

Струњаш Р. Блажо, 1944. на Вјетернику, партизан

26.

Струњаш М. Бранко, 1944. на Бијелом Пољу, партизан

27.

Струњаш В. Момчило, 1942, Колашинска Поља, партизан

28.

Струњаш В. Радомир, 1943. на Вилића Гумну (Сутјеска), партизан

29.

Струњаш М. љубомир, у партизанима

30.

Томић В. Арсеније, 1941. на Пљевљима

31.

Томић Н. Нико, 1941. на Пљевљима

32.

Томић М. Милан, 1941. на Пљевљима

33.

Томић Р. Тома, 1942. у Сињајевини, у партизанима

34.

Томић Т. Вуко, 1943. на Сињајевини у партизанима

35.

Томић М. Гојко, 1943. на Сутјесци, у партизанима

36.

Томић Б. Грујица, 1942. на Ливну, у партизанима

37.

Томић Б. Јелена, 1944. на Бијелом Пољу, у партизанима

38.

Томић М. Војислав, 1942. на Морачи, у партизанима

39.

Томић Н. Иво, 1944. на Беранама, у партизанима

40.

Томић М. Рашо, одступио са четницима

41.

Томић Н. Радомир, одступио са четницима

42.

Томић С. Вукота, у четницима, у Босни

43.

Томић С. Вукајло, у четницима, у Босни

44.

Томић М. Мијајило, умро у затвору као четник 1950. г.

45.

Томић Н. Миливоје, умро у затвору 1947. као четник

46.

Ћатовић Ј. Сава, 1943, убили га четници на Сињајевини

47.

Шћепановић Никола, убили га Њемци

Списак

Жртва комунистичког терора

и братоубилачког рата 1941-1945.

из Дробњака, Ускока и дијела Језера.

СЕЛО ПРИДВОРИЦА

ЈАУКОВИЋИ

Павла Исаило, учитељ

Павла Миливоје, службеник

Павла Јово, земљорадник
Павла Неђељко, земљорадник
Неђељка Велимир, ђак
Риста Милун, земљорадник
Милуна Радомир, жандарм
Сава љубо, земљорадник
Сава Стојан, земљорадник
Сава Мијат, жандарм
Мијајила Урош, земљорадник
Уроша Божидар, земљорадник
Милосава Станиша, официр
Милосава Драгомир, земљорадник
Милосава Коста, земљорадник
Стевана Благота, земљорадник
Мирка Светозар, официр
Ђока Вељко, официр - правник
Јока Мироје, жандарм
Павла Секуле, земљорадник
Милована Ђорђеје, жандарм
Милована Милан, земљорадник
Миладина љубо, ђак
Укупно 23

СЕЛО МАЛИНСКО

АЛЕКСИЋИ

Илије Милош, земљорадник
Илије Гледо, земљорадник
Милоша Велимир, студент
Вука Манојле, земљорадник
Марка Станко, земљорадник
Марка Војислав, земљорадник
Марка Милијана, домаћица
Војин, земљорадник
Милисава Гаврило, земљорадник
Мића Раде, земљорадник
Крста Видак, земљорадник
Крста Миливоје, земљорадник
Радисава Станко, земљорадник
Милосава Јагош, земљорадник
Рада љубо, земљорадник
Никола, жандарм
Укупно 16

СЕЛО ПЕТЊИЦА

КАРАХИЋИ

Риста Бранко, земљорадник
Трипка Марко, земљорадник
Мила Жарко, земљорадник
Мила Мирко, земљорадник
Јанка Лука, земљорадник
Миливоја Митар, председник Општине
Станише Митар, службеник
Станише Мићун, трговац
Неђељка Милица, угоститељ
Стевана Ђуро, земљорадник
Укупно 10

СЕЛО МОКРО

ЧВОРОВИЋ Драгоја Милун, полиц. писар
Васка Милан, предузимач
Милана Миодраг, ђак
Живка Милан, земљорадник
ПОЛЕКСИЋ Јока Марко, официр
Видоја Радош, геометар
Укупно 6

СЕЛО ГРАДАЦ

Гузина Станише Лазар, земљорадник
Гузина Тома Илија, поднаредник
Гузина Новице Војин, учитељ
Митровић Неђељка Блажо, земљорадник
Митровић Милутина Душан, земљорадник
Лазаревић Јовића Ђорђевије, земљорадник
Укупно 6

СЕЛО МИЛОШЕВИЋИ

Пижурица Васа Момо, земљорадник
Жижих Драгише Божидар, земљорадник
Жижих Крста Мијат, земљорадник
Јошановић Радована Крсто, земљорадник

СЕЛО МЉЕТИЧАК

Жугић Урош, правник
ГОРЊА БИЈЕЛА
Јефтић Миле, земљорадник
Јефтић Милорад, земљорадник
Зорић Радомир, рез. капетан
Зорић Бајо, земљорадник
Грујић Шћепан, земљорадник
Шћепановић Миле, земљорадник

Шћепановић Радојица, земљорадник
Шћепановић Милорад, земљорадник
Шћепановић Бранко, земљорадник
Кекић Ђорђевић, земљорадник
Укупно 10

ДОЊА БИЈЕЛА

Ненезић Мигуда Обрад, земљорадник
Ненезић Николе Новица, копм.жанд.
Ненезић Радивоја Радомир, земљорадник
Ненезић Радисава Василије, земљорадник
Ненезић Ђетка Тодор, земљорадник
Ненезић Ђетка Бошко, земљорадник
Ненезић Видоја Рашо, земљорадник
Вућић Танасија Мирко, учитељ
Вућић Танасија Перо, заставник
Вућић Танасија Јанко, студент
Вућић Мирка Вида, учитељица
Стриковић Милана Радуле, земљорадник
Рајковић Сава Живко, земљорадник
Гвозденовић Крста Војин, официр
Гвозденовић Ђура Душан, земљорадник
Гвозденовић Мића Марко, ђак
Ђикановић Шуја Станко, земљорадник
Ђикановић Шуја Манојле, земљорадник
Укупно 18

СЕЛО ПРЕВИШ

Кујунхић Ђорђевић Бранислав, земљорадник
Кујунхић Ђорђевић Душан, земљорадник
Кујунхић Матије Јанко, официр
Кујунхић Танасија Момчило, земљорадник
Ружић Арсенија Никола официр,
Ружић Арсенија Иван, официр
Ружић Мијајла Марко, земљорорадник
Шкулетић - Ружић Мијајила Милева, домаћ.
Милашиновић Рака Васо, учитељ
Томић Мијата Момир, земљорадник
Томић Дамјана Бошко, земљорадник
Томић Дамјана Урош, земљорадник
Томић Спасоја Душан, земљорадник
Пекић Мијајла Рашо, официр
Пекић Мијајла Момо, радник
Пекић Станише Новица
Пекић Лазара Живко, учитељ
Пекић Лазара Вељко, правник

Пекић Ђорђија Брано, трговац
Сератлић Крста љубо, земљорадник
Укупно 18

ГРАБОВИЦА

Јанковић Миљан, земљорадник
Јанковић Драгутин, земљорадник
Јањић Радивоје, земљорадник

ПОШЋЕЊЕ

Алексић Стеван, земљорадник
Башовић Милош, предсједник општине

КОМАРНИЦА

Делић Ново, свјештеник
Делић Лазар, службеник
Ђурђић Радоња, земљорадник
Ђурђић Миле, подофицир
Шаровић Мироје, жандарм
Шаровић љубо, жандарм
Никитовић Милосав, жандарм
Никитовић Драгутин, службеник
Касалица Марко

ДУЖИ И ДУБРОВСКО

Дринчић Шћњпан
Дринчић Велимир
Дринчић Блажо
Дринчић Благота
Дринчић Новак
Петковић Ново
Вилотијевић Ђурко
Вилотијевић Жарко
Томић Миладин

ШАВНИК

ЂУРОВИЋ Симеуна Миодраг, студент
Ђуровић Симеуна Лазар
Црногорац Васо, трговац
Црногорац Васа Ђоша
Радуловић Веселин
Ивановић Лука, свештеник
Ускоковић Алекса
Дринчић Кићун
СЛАТИНА
Крсмановић Јеврем, земљорадник

Крсмановић Јанко, земљорадник
Крсмановић Вучета, земљорадник
Кандић Рашо, земљорадник
Полексић Радоман, земљорадник

ТИМАР

Томић Новице Миливоје, официр
Томић Станише Вукота, земљорадник
Томић Станише Вукајло, земљорадник
Томић Млађена Рашо, земљорадник
Томић Николе Радомир, подофицир
Томић Миливоја Мијајило, поштар
Булатовић Никола
Булатовић Јаков
Булатовић Војин
Булатовић Ђорђе
Котлица Радована Јаков, жандарм
Котлица Мирка Милисав, службеник
Струњаш Вукосава Радомир, земљорадник
Сртуњаш Вукосава Милорад, земљорадник
Укупно 13

СИРОВАЦ

Перошевић Милоша Вељко, земљорадник
Перошевић Милоша љубо, земљорадник
Перошевић Лике Данило, земљорадник
Перошевић Шћепана Божо, земљорадник
Радановић Трипка Милан, земљорадник
Митровић Мирка Вељко, земљорадник
Јовановић Ђура Радојица, земљорадник
Шећковић Јанка Јован, земљорадник
Укупно 8

КРЊА ЈЕЛА

Вуксановић Новака Јован, правник
Вуксановић Милоша Крсто, земљорадник
Вуксановић Крста Чедомир, занатлија
Пековић Стевана Иван, земљорадник
Пековић Вукашина Милош, земљорадник
Мандић Драгоја Михаило, земљорадник
Мандић Михаила Машан, земљорадник
Мандић Михаила Радосав, земљорадник
Мандић Михаила Јово, земљорадник
Мандић Михаила Миљан, официр
Мандић Драгоја Јован, земљорадник
Мандић Драгоја Милош, земљорадник

Мандић Милоша Момир, земљорадник
Мандић Илије Бранко, земљорадник
Мандић Илије Новица, ђак.
Чогурић Павића Илија, ђак
Пајовић Мида Милован, земљорадник
Жугић Дмитра Мирко, земљорадник
Жугић Јанка Зорка, домаћица
Жугић Јанка Станиша, земљорадник
Жугић Станише Преле, земљорадник
Жугић Станише Радован, земљорадник
Јекнић Мила Машан, земљорадник
Јекнић Микоње Томо, земљорадник
Јекнић Новице Драгутин, земљорадник
Јекнић Марка Милош, официр
Укупно 26

СТРУГ

Гиљен Арсенија Никола, правник
Гиљен Арсенија Мијајило, земљорадник
Гиљен Арсенија Богдан, земљорадник
Гиљен Перише Владислав, ђак
Жижић Миливоја Милорад, земљорадник
Карахић Петра Владислав, земљорадник
Лопушина Сава Милисав, земљорадник
Лопушина Алексе Радисав, официр
Лопушина Алексе Радомир, земљорадник
Петрушић Милинка Никола, земљорадник
Петрушић Милинка Радивоје, земљорадник
Петрушић Милинка Новак, жандарм
Петрушић Вукашина Милија, земљорадник
Петрушић Мирка Чедомир, земљорадник
Петрушић Милисава Милутин, земљорадник
Петрушић Радисава Симеун, учитељ
Требјешанин Милоша Радосав, жандарм
Требјешанин Митра Радосав, земљорадник
Требјешанин Јакова Мићо, земљорадник
Ћетковић Милутина Јован, земљорадник
Ћетковић Милије Милутин, земљорадник
Ћетковић Милије Миле, земљорадник
Вујачић Баја Јанко, земљорадник
Вујачић Милована Милош, земљорадник
Вилић Милована Новица, земљорадник
Вилић Шћепан, жандарм
Укупно 27

БАРЕ И БОАН

Радојевић КићаМомир, земљорадник.
Радојевић Кића Павле, земљорадник.
Радојевић КићаВелько, конобар
Радојевић Кића Војислав, земљорадник
Радојевић Кића Рајко, земљорадник
Радојевић Кића Душан, земљорадник
Радојевић Кића Жарко, земљорадник
Радојевић Кића Зорка, домаћица
Бијелић Андрије Радомир, земљорадник
Бијелић Андрије Радоња, земљорадник
Бијелић Андрије Милија, земљорадник
Бијелић Рада Даринка, домаћорадник
Зековић Радула Душан, земљорадник
Грдинић Сава Радосав, земљорадник
Ристић Радована Милија, полиц. писар
Ристић Радована Коста, официр
Ристић Милије Коста, подофицир
Кршикапа Лазара Томо, адвокат
Кршикапа Лазара Милија, жандарм
Кршикапа Радисава Миле, ђак
Ашанин Станише Наод, земљорадни
Стожинић Неђељка Рашо, земљорадник
Стожинић Неђељка Јован, земљорадник
Матијашевић Миливоја Мара, домаћица
Укупно 24

ТУШИЊА

Ђуришић Годора Гавро, земљорадник
Ђуришић Годора Саво, земљорадник
Ђуришић Милош, земљорадник
Ђуришић Наод, земљорадник
Ђуришић Раде, земљорадник
Церовић Јована Никола, правник
Церовић Јеврема Велько, професор
Церовић Јеврема љубо, службеник
Церовић Милоша Момир, земљорадник
Церовић Мијајла Богдан, свјештеник
Церовић Богдана Драго, ђак
Церовић Драгоја Танасије, жандарм
Церовић Димитрија Видоје, ђак
Укупно 14

ГОРЊА БУКОВИЦА

Ђућиловић Живка Светозар, трговац
Ђућиловић Живка Вуксан, трговац
Милашиновић Милована Јован, земљорадник

Милашиновић Милована Сава, трговац
Милашиновић Зелена Милош, земљорадник
Шушић Миљана Милош, официр
Шушић Милоша Драгољуб
Сератлић Богољуба Живко, земљорадник
Томић Шпира Сава, земљорадник
Томић Илије Божана, домаћица
Томић Живка Миливоје, трговац
Томић Живка Филип, трговац
Томић Миливоја Живко, ђак
Томић Филипа Сава, ђак
Томић Милутина Тодор
Укупно 15

ДОЊА БУКОВИЦА
Вемић Војина Мићун, земљорадник

ПРОВАЛИЈА
Делић Милисава Раде, жандарм
Делић - Јауковић Павла Мирјана, домаћица
Зарубица Милована Милутин, жанд. наредник
Зарубица Милована Миливоје, подофицир
Зарубица Мијата Вељко, учитељ

Овај списак је објављен у листу Огледало, поводом Парастоса у манастиру Подмалинско од 10. септембра 1995. године. Списак је делимично коригован те има укупно 284 имена. Ни овај списак највјероватније није потпун, пошто је велики број четничких породица послје рата одсељен, те се подаци нијесу могли провјерити. Остаје да се употпуни, да се забиљеже имена свих оних који су искусили дубине понора и трагично пострадали.

ФАКСИМИЛИ,
ФОТОСИ, ДОКУМЕНТА

Сава Чупић
Милијана Томић
Васо Томић
Милија Томић
Јоко Томић
Алекса Томић
Митрополит Црногорско-приморски
Јоаникије Липовац
Прота Митар Лопушина
Капетан Никола Бојовић

Чедо и Лазар Јовановић

Споменик браћи Томић
на Гребку код Невесиња

Писмо Проте Митра Лопушине аутору
Писмо Проте Митра Лопушине
Митрополиту Црногорском,
Анфилохију Радовићу
Писмо Обрана Карахића аутору
Отпусница са голог отока

Фељтон у Побједи
Провећа политичке подобности
Писмо Веса Шијаковића аутору

Писмо Михајла Томића
супрузи Госпави из затворске болнице

Литература и извори

1.
Анђелић, Љ. и Брковић, Ј., Мојковачка врата, Обод, Цетиње, 1966.
2.
Ашанин Мијајло, И тада рекоше: Неће проћи.
3.
Баковић, Т., Депресивни оптимизам Црногораца, Југоарт, Загреб, 1985.
4.
Никола, Берђајев, Смисао историје, изд. књижаре Јеремија Хелебхић, Београд, 1934.
5.
Богдановић, Д., Књига о Косову, САНУ, књ. ДЛХВИ, 1986, 50-62.
6.
Бећковић, М., Поеме, СКЗ, Београд.
7.
Влаховић, Петар, Санхачка војска и битка на Мојковцу 1915, Просвета, Београд 1953, стр. 8, 24-28.
8.
Врбица Василија: Са сердар Јанком Вукотићем у редовима Санхачке војске, Савез Сокола Краљевине Југославије, Београд, 1940, стр 11-12.
9.
Група аутора: Етнички састав становништва Србије и Црне Горе и Срби у СФРЈ,